

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 120. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -

:: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.671. ::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBČIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. III.

ŠIBENIK, subota 16. siječnja 1915.

BR. 10. (240.)

Riječ Hrvatima u zgodan čas.

Tempus urget, ali kod nas Hrvata opus non ferveat. Tako već mi redovno stojimo u nerazmjerju našim radom prama vremenu, kadgod se zgodna prilika desi.

„Okoristimo se sadašnjim položajem“ — dovikuje „Prava Crvena Hrvatska“. A mi joj se pridružujemo, jer „sada ili nikada, prilika nam je, da pripravimo tlo za ljepšu budućnost i da stranka prava, postije tolikih bura i oluja, postije tolikih borba i progona, dodje jednom do oživotvorenja svog programa“.

Cijenimo suvišnim isticati ovdje držanje, vrijednost i zasluge Hrvata u sadanjem ratu.

imaju pred očima, da se već sada počmu pripremati za onaj čas, kada se o tome bude radilo, i da budno stoje na straži.

Svojedobno je i bivši ministar predsjednik Lukacs u delegacijama označio Hrvatsku pukom pokrajinom Ugarske. Onda je vrhovna uprava stranke prava sa svog vijeća u Sarajevu ovako odporučivala:

„Na te tvrdnje, koje stoje u opreci sa povjesničkom istinom, stranka prava u ime hrvatskog naroda može odgovoriti ono isto, što su djedovi naši god. 1712. pri stvaranje hrvatske pragmatičke sankcije odgovorili prekradavskim susjedima: „Nikakova sila, nikakovo zarobljenje nije nas sjedinilo s Ugrima, nego smo se svojom dobrom voljom podvrgli njihovu kralju, a nipošto njihovoj kraljevini. Slobodni smo, a nismo roblje“.

Ova tvrdnja naših otaca osnovana je na povjesničkim činjenicama od postanka hrvatske države u sedmom vijeku, pa od god. 1102. kad djedovi naši dodjoše u dodir s Kolomanom kraljem. Nema čina u povijesti, kojim bi se dokazati moglo da je Hrvatska izgubila svoja državna prava, a naprotiv ih imade nekoliko, koji bjelodano dokazuju, da je ona uvijek ta prava vršila samostalno, bez likakvog obzira, nego proti volji kraljevine Ugarske. Neodvisnost Hrvatske od Ugarske dokazuju, ne samo cetinski izbor od god. 1527. i hrvatska pragmatička sankcija od god. 1712., pa rat od god. 1848., nego i sam zakonski čl. 42 od god. 1861., gdje je izričito naglašena podpuna pravna i faktična nezavisnost kraljevine Hrvatske od kraljevine Ugarske, a taj zakonski članak je sankcioniran od još danas vladajućeg kralja odpisom od 12 studenoga 1861. Svjest, da je kraljevina Hrvatska pravno posve slobodna i neodvisna od bilo koje kraljevine i kojeg drugog naroda, duboko je uvriježena u srcu svih Hrvata, a ta svjest, po načelima morala i pravnim nazorima svih naroda, jest najizrazitiji kriterij državopravne osobnosti jednoga naroda“.

Ova odporuka vrijedi i danas. Ali sada je red da se sa načelnoga stanovišta predje na polje realnog rada. Dužnost je danas svih naših stranaka, da se na općenarodnom programu nadju složne. A narodnim programom općenito je priznat baš program stranke prava.

„Narodni Politika“, najpopularnije češko glasilo, pozivlje sve češke narodne prvake, da se udruže, da zaborave na sve zadjevice i trvenja, te zajednički poduzmu shodne korake kod odlučujućih faktora u času, kad se bude račun vodio o svemu, pa i o njihovom opstanku i slobodnom razvoju kao samostalne narodne jedinice.

Ovo isto možemo da i mi upravimo svim našim narodnim strankama i njihovim prvcima. Nije od potrebe za to nikakve stranačke žrtve, ne fužija, ne svjedočaba, već da u tome sudjeluje svaka stranka, kakova je

danas. Eno nam najsajnijeg primjera u Ugarskoj.

Inicijativu za ovo neka preuzme muž, kojega sve stranke poštuju, istarski naš lav dr. Matko Laginja. Pod njegovim mudrim vodstvom mogu se naći na okupu sve stranke i svi narodni slojevi, u prvome redu narodni episkopat i narodni velmože. Uvjereni smo, da se nitko neće skanjivati, eda priloži svoj kamenčić zgradi narodne budućnosti.

Vrijeme leti, pa je red žurno na posao, a bez nadmudrivanja i doskočica, jer: „Roma deliberante, Saguntum perit“.

Galicija i Karpati.

Na Dunajecu.

BEČ, 15. siječnja. Službeno se saopćuje:

Dočim je na frontu u ruskoj Poljskoj samo mjestimice vatra topova i puščanih strojeva, na Dunajecu jučer se vodila žestoka artiljerijska borba. Osobito je dobro djelovala naša teška artiljerija. Ona je upalila veliki neprijateljski magazin te nakon nekoliko hitaca ušutkala neprijateljsku tešku bateriju, koja je već od više dana bila dobro smještena.

Mir na Karpatima.

BEČ, 15. siječnja. Na Karpatima je mir, na koji upliva sve više rastući mraz.

U RUSIJI.

U Pruskoj i Poljskoj.

BERLIN, 15. siječnja. Službeno se saopćuje:

U istočnoj Pruskoj i sjevernoj Poljskoj nema nikakve promjene. Naši napadaji u Poljskoj zapadno od Visle polagano napreduju.

Teški ruski gubitci.

BERLIN, 15. siječnja. Kod osvojenja podporne točke sjeveroistočno od Rave 500 Rusa bilo je zarobljeno, tri puščana stroja bila su zaplijenjena. Žestoki ruski protunapadaji bili su odbiveni uz najteže gubitke po Ruse.

Sa francuskog ratišta.

Kod Arras.

BERLIN, 15. siječnja. Službeno se saopćuje:

Francuski napadaji s obe strane Notre Dame de Lorette sje-

verozapadno od Arras bili su od naših četa suzbiveni.

Ispražnjena obala Aisne.

BERLIN, 15. siječnja. Sjevero i sjeveroistočno od Soissona je sjeverna obala Aisne bila konačno od Francuza ispražnjena.

Njemačke čete zauzele su u neprekidnim napadajima mjesta Cuffies, Crouy, Bucylelong, Nissy i dva dvorca.

Plijen kod Soissona.

BERLIN, 15. siječnja. Naš plijen iz trodnevnih bojeva sjeverno Soissona dosiže sada 5.200 zarobljenih, 14 topova, više puščanih strojeva i revolverskih topova.

Francuzi su u ovim bitkama kod Soissona imali teške gubitke. Od 4 do 5 tisuća mrtvih Francuza nadjeno je na bojnopolju.

Kod Verduna.

BERLIN, 15. siječnja. Neprijateljski napadaji sjeverno Verduna izjalovili su se.

Francuski nasrtaji kod Ailly

BERLIN, 16. siječnja. Više francuskih nasrtaja protiv naših položaja kod Ailly bijaše odbiveno uz teške gubitke po neprijatelja.

Strahote potresa u Italiji

Daljnje potankosti.

RIM, 15. siječnja. „Messagero“ javlja, da su u Avezzano nastradali podprefekt i obitelj mu, cijelo osoblje prefekture, svi članovi sudbenog dvora i poglavarstva, načelnik, vijećnici, mnoštvo notabiliteta, liječnici.

Srušila se je i tvornica, te glasoviti dvorac Colonna. Nekoliko stotina preživjelih leže na otvorenome. Izgleda da su izgubili svijest.

Ispod ruševina čuje se jecanje i strašno sazivanje u pomoć. Nesreća nadmašuje potres Mesine.

SORA, 15. siječnja. Jučer osjetio se je ponovni potres. Pučanstvo je zahvatilo panika. Grad je skoro sasvim porušen. Dvije trećine kuća je srušeno, a ostale su oštećene.

Broj žrtava oko 400, među ovima mnogo činovnika i notabiliteta. Prisjelo je mnoštvo vojske.

11.000 mrtvih.

RIM, 16. siječnja. „Messagero“ javlja: Broj žrtava potresa u Avezzano računa se na 11.000, tako da je čitav grad grobnica.

U Cappadociji sve kuće su srušene. Pučanstvo obitava na otvorenom.

Magjari, govoreći onim jezikom, imaju pred očima, da god. 1917. prestaje sadašnja austro-ugarska nagodba. Ali ova je predpostavkom i temeljem nagodbi između Hrvatske i Ugarske, što jasno izvire iz paragrafa četvrtog hrvatsko-ugarske nagodbe, u kojemu se kaže, da se u buduće zakoni kao austro-ugarska nagodba mogu stvarati „samo zakonitim sudjelovanjem kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije“. Ovo treba da sve hrvatske stranke

U potjeri za gatalicama.

Šjora Liza nije sama — Duga lista gatalica — Osamdesetgodišnja baba prevrće karte i gata — Nezahvalni mušterije.

Jednom otkrivena šjora Liza u svom majstorliku prevrćanja karata, izpostavlja se da je taj zanaat tjeran u Šibeniku dosta na veliko, da je razgranjen i da ima veliki broj mušterija.

Junak dana.

Šjora Liza — propovijedaju nam — sva se rastapa od milja, što je postala junak dana. Postala je popularna, te misli da je to popularnosti može ona vući samo koristi. Ali zato, ako se šjora Liza smije, druge plaću. Ona je redarstvenom povjereniku gosp. Bumberu dala jednu nit, koja ga vodi u sve skrovitosti i tajne života naših čarobnica.

Vražji posli.

E, pa što bi moglo biti nego „vražji posli“ ono gatanje po prevrćanju karata? Ovoako se pitaju danas mnoge naše šenske, pa i mužkarci, osobito oni kojima je ono gatanje nanijelo toliko neugodnosti i svadje u obitelji.

Predstavite si, molimo vas, čovjeka, koji, uz sedmi sveti Sakrament, ima još i punicu. Bili oženjen, lijepa je ili ružna stvar, kako se već uzme; ali je prava katastrofa, priznat ćete, kad čovjek ženi punicu, a ne njenu kćer. Pomislite još, da taj čovjek, mada svakog dana ide k punici, da primi od nje naloge, da se da od nje „luštrati“ onako u redu, kako već punice znadu. Žena pak, zabrinuta, zašto joj muž toliko iz kuće izostaje, ide gatalica, da joj kaže, zašto ju muž zapušta. Gatalica baba i prevrće karte i tajništveno šapuće: „Ivoj muž ljubi drugu i svaki dan ju posjećuje“.

Molim vas, ljubiti punicu i iz ljubavi ju posjećivati, to mora da je baš Elisir d'amour...!

Neću da vam kažem, što je poslije bilo sve u kući između muža i žene, a znate već sami, kakove neugodnosti znadu prouzročiti ovakove „babarije“.

Baba sposobna za — život vječni.

Nakon što je šjora Liza izišla na glas, počele slizavati na općinu tolika pisma i prijave, u kojima se navadaju imena onih ženskinja, koje se bavé zanaatom prevrćanja karata.

U toj listi nalazi se u ime jedne babe, kojoj bi najbolje pristajala krunica, jer je zaista sposobna da krene za život vječni. Ima ni više ni manje nego 81 godinu, ime — i prezimenom zove se Ana Arambašić žena Nikolina, iz Ramljana općine mučke, katolikinja.

Vjerolomne mušterije.

Baba Ana u svojih 80 godina doživjela je svega i svašta, ali joj je ova prevršila sve i najneugodnije. Ivanica Petković pok. Šime, sad služavka kod g. Andrije Zafarnovića, pomorskog kapetana, i Mitre Samardžijić, kći Gjurina, sad služavka kod gosp. Pintera, prijavile ju, da su one obe više puta bile kod babe Ane, koja da im prevrćala karte i gata, a za to joj plaćale svaki put po 40 ili 50 para.

Zbogom lijepi dani!

Baba Ana priznala je redarstvenom povjereniku gosp. Bumberu, u prisutnosti redara Mije Zorića, da se ona bavi gatanjem i da to radi, eda uzumogne živjeti.

Kod nje su nadjene karte sastojće od 25 komada.

Tako će i baba Ana proklinjati rat, jer su i njoj zlatna vremena otišla u nepovrat.

KRONIKA.

„Star“ prima iz Dovern a su prekujućer u jutro reflektorima opažene dvije neprijateljske podmornice u visini Dovern a Baterije otvorile su vatru, te su odbijene navale podmornica. U noći slijedila je druga navala njemačkih podmornica, ali se je izjalovila. Jučer rano približile su se podmornice luci, ali su od baterija bile rastjerane, a da nijesu ništa učinile.

„Frankl. Ztg.“ javlja iz Rima: Jedna ličnost, koja se vratila iz Egipta, crta općeniti položaj u Egiptu kao vrlo opasan za Engleze. Narod je tvrdio odlučio, da će u potpunosti prvu priliku, kako bi srušio Engleze. Novoga sultana posvuda mrže. Voj-

ska je do zadnjeg momka protivengleska, te je pripravna da predje k Turcima. I Bedini su za Turke. Isto tako i Senusi, koji su se sada izjavili neutralnima, da mogu od Engleza kupiti oružja, streljiva i zaire. Engleska ne će moći spriječiti ustanak.

Bukareštanska „Diminea“ javlja iz Carigrada: Grčka je vlada pripočela turskom izvanjskom uredu, da je zabranila pristajanje šestorici ruskih prevoznih brodova, na kojima se nalazilo 30 pušanih strojeva, 22 puta i sva sila municije, što je sve bilo određeno za Srbiju. Brodovi su se morali vratiti u slobodnu luku.

„Köln. Ztg.“ javlja iz Rima: Vijest „Perseverance“, da se između talijanske vlade i Vatikana vode pregovori o uspostavi diplomatskih odnosa, još nema službenog karaktera, ali stoji, da ima pregovora između jednog stožernika i jednoga senatora, koji je u uskoj vezi s talijanskom vladom.

„Lokalanzeiger“ javlja iz Milana: Ministarska okružnica naredjuje opoziv svih putnica za inozemstvo, izdanih prije 6. kolovoza 1914. osobama, koje nisu prekorale 39. godinu života.

Domaće vijesti.

Tajnik Zem. Gosp. Vijeća Hribar uapšen u Italiji. Kako „Narodni List“ javlja, prošil je dana bio uapšen u Ravenni u Italiji, pod sumnjom špijunaže, gosp. Alfons Hribar, tajnik Zemaljskog gospodarskog vijeća. Radilo se o očitoj zabuni talijanske vlasti, jer je gosp. Hribar otišao u Italiju radi nabave motornog pluga i sijenja. Čim je stigla vijest o njegovom uapšenju, predsjedništvo Vijeća obratilo se je ministarstvu vanjskih posala u Beč, a ovo preko poklarsa u Rimu talijanskoj vladi. Ova je razumljiva, da se radi o zabuni neznanih organa, te je gosp. Hribar bio pušten na slobodu.

Iz Sinja primamo: Da počaste uspomenu pok. načelnika dra. I. Marovića, dobrovoljno prinesoše u fond glazbe „Društva Gospe Sinjske“:

„Hrvatska Seljačka Zadruga“ K 100 „Hrvatska Poljodjelska Blagajna“ K 20; načelnik S. Čelmić, Franj. Samostan, Franj. Sjemenište, J. Midenjak, F. Lovrić, Š. Vezilić, I. Milunović, I. Tadić, J. Stuparić, I. Slišković, J. Vrdoljak, S. Dedić, Dr. Č. Kalebić, J. Milanović, Braća Buljan, Obitelj F. Dalbela, J. Čavčić, O. M. Vezilić svaki po kr. 10; — I. Barać K 6; — B. Skurja, J. Poljak, I. Kolak-Priji, I. A. Tilić, S. Vuković, K. Kristić, R. Šimundža, N. Lattas, S. Čatipović, A. Ažametović, M. ud. Penić svaki po K 5; — A. Tomašević, L. Vezilić, P. Vezilić, Š. Vidić, F. Librenjak, N. Mijić svaki po K 4; Š. Sablić K 3; V. Danek, A. Ostojić, F. Dragaš, J. Prkić, Šp. Jurić, N. Borković, L. Krolo, P. Milun, P. Vicić po K 2; — J. Jurko, Jak. Romac, D. Jelić svaki po K 1.

Uprava se „Društva“ plemenitim darovateljima najsvetnije zahvaljiva.

„HRVATSKA MISAO“ izlaziće redovito svaki dan, osim nedjelje i blagdana. Uredništvo pobrinulo se je za opširnija brzojavna izvješća, za slike i marljive pomagače. Osobitu pažnju posvetit će list narodnom pitanju, a pratit će i sva dnevna pitanja. Pretplatnici primat će sve brojeve, a predplaća je za one, koji žele da im se list odprema poštom dvaput sedmično, K 14 na godinu; a za one, koji hoće da im se list poštom svaki dan šalje, K 21.

Naprijed za „Hrvatsku Misao“!

Grad i okolica.

Koliko ima vina u Šibeniku. Statistički ured ministarstva poljodjelstva objavio je statistiku o proizvodnji vina u Dalmaciji u god. 1914. Prama tome god. 1914. bilo bi u Dalmaciji vina 1,084.000 hektolitara. Za šibenski kotar statistika računa 197.000 hektolitara, tako da bi na svaku osobu u kotaru dolazilo 330 litara, a na obitelj jedno 16 hektolitara. Ukupna svota, koja bi se u čitavom kotaru dobila, imala bi iznositi 10 milijuna. Kada se sve

ovo pročita, čovjek nezna, bi li se prekrstio desnom ili lijevom.

Za „Crveni Križ“ poklonili su: Viddall et Vardabasso iz Trsta preko dra Colombana 17 kutijica fiola (flašica) za uštrcavanje.

Gosp. Vicko Marković, nadučitelj u Prvić-Luci, 400 komada pjesme, što je on spjevao „U slavu Njeg. Vel. cara i kralja Frana Josipa I. prigodom 66. godišnjice sretnoga i blagoslovljenog rada“. Ovu je pjesmu tiskalo č. k. Namjesništvo u Zadru o svome trošku.

Ženske upotrebljavane za špijunažu. Č. k. Poglavarstvo u Šibeniku nam pripočuje: Opazio se je, da inostrane neprijateljske moći služe se za postignuti razne informacije po željanicima sa ženskim koje putuju same i bezazleno izgledaju.

Ovi špijoni, koje su često mlade, lijepe i elegantno obučene osobe, za vrijeme vožnje približavaju se vojnicima, nastoje ustanoviti, odakle transporti dolaze ili kamo su opredijeljeni, upoznati vrstu vojske (oružja), pronaći, kako su vojnici izvježbani i poučeni, prisluškuju što se govori; u jednu riječ, nastoje sakupiti svakovrsne informacije vojničkog obilježja. Izdaja sličnih informacija može imati najškodnije posljedice za našu vojsku.

Upućuje se stoga svakoga, da pazi na postupanje ovih špijuna i upozoruje, da je zabranjeno davati kojekudrugu informacije vojničkog obilježja neovlaštenim osobama, i to pod prijetnjom kaznenih posljedica. Pozivlje se nadalje prisustvo, da ne drži neoprezne govore u prisutnosti nepoznatih osoba te svatko, bio vojniki ili ne, mora bezuvjetno prijaviti sumnjive osobe (predstojniku željezničke stacije, oružništvu i redarstvenim organima itd.) ili ako bi iste htjele pobjeći, zapriječiti im te ih predati bližnjoj vojničkoj ili civilnoj vlasti.

MLIJEKO: kravlje i ovčije, čisto, naravno i sterilizirano, prodaje po 48 para litar, Uzorna Mljekarna J. Drezga.

Soba sa pokuštvom.

Iznajmljuje se na obali Nastup odmah. Upitati se u uredništvu lista.

VELIKA ZLATARIJA GJ. PLANČIĆ
Vis - Starigrad - Velaluka
ŠIBENIK.
Kupuje staro zlato i srebro uz najpovoljnije cijene.

P. T.
Častimo se staviti do znanja svakoj cijenjenoj osobi, da smo već od davna osnovali klesarsku zadrugu pod naslovom:

PRVA SPLITSKA KLESARSKA ZADRUGA
registrirana na ograničeno jamčenje U SPLITU.

Zadruga obavlja svakovrsne klesarske radnje bilo u mramoru ili kamenu uz najpovoljnije uvjete.

Osobitom preciznošću izrađuje žrtvenike, balaustru, krstionice, nadgrobnice spomenike itd. u najmodernijim slogovima. Skladište je obskrbljeno sa mramornim materijalom, takođerj mramornim pločama za pokuštvom. Buduć je ista proviđena izvrstnim radnim silama i dovoljnim kapitalom, to je u stanju svaku naručbu brzo i tačno izvršiti na podpuno zadovoljstvo gg. naručitelja.

Na zahtjev šalje nacрте, uzerke materijala, kao što i sve upute i razjašnjenja.

Preporuča se uglednom občinstvu i prepoštovanom svećenstvu, da ju počaste svojim cijenjenim naručbama.

UPRAVA.

HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA ŠIBENIK

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRANIČENIM JAMSTVOM (DR. A. DULIBIĆ I DRUG)

OSKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERNOM SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE
: : RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKU STRUKU : :

IZRADJUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVAČKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVAČKE I SLUŽBENE OBVOJE, VJENČANE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE I PROGRAME, OSMRTNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBČINE I ŽUPSKE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA

Da postigneš obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati češ pognojiti svoje usjeve, vinograde, masline, voćna stabla i t. d. sa

40° Kalijevom soli ili kainitom
15-16° Kalciumcianamidom
16-21° Thomasovom drozgom

i to prama uputama koje svak može da zatraži besplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zanimanicima dijeli poučne knjižice o uporabi gnojiva za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cjenije od istoga.

Ova gnojiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpačavaoc, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. : : Šibenik.
(brzojavni naslov GRUBARES — telefon br. 56).

PIO TERZANOVIĆ

TRGOVAC - ŠIBENIK

VELIKA ZALIHA

Rukotvorina, Odiela, Cipela

Galice, sumpora i gume prve
: : svjetske tvornice : :

: : Najprikladniji dar za svaku prigodu : :

SINGEROV ŠIVAČI STROJ

kojim se može šivati, veziti i vrpiti.

Singer Comp. šivači strojevi

dioničko društvo

ŠIBENIK, Glavna ulica.